

Grantozie i szybkiemu tempu uzależnienia sektora obywatelskiego od finansów publicznych towarzyszy regres statutowej działalności odpłatnej i gospodarczej wraz ze słabą dywersyfikacją źródeł przychodów. Są to wyzwania wymagające zdecydowanego przeciwdziałania tak, aby organizacje pozarządowe mogły tworzyć żywą, twórczą i niezależną tkankę społeczeństwa obywatelskiego. W przeciwnym razie organizacje obywatelskie przestaną być suwerennymi partnerami dla organów państwa, a staną się jedynie jego przedłużeniem i usługodawcami rywalizującymi o zlecenia państwowe, uzależniając się od dopływu środków publicznych. Już dziś organizacje wskazują, że ich rola ogranicza się często do bycia tanim usługodawcą w realizowaniu zadań publicznych, nie ma natomiast charakteru realnej i partnerskiej współpracy przy tworzeniu oraz realizacji lokalnych polityk publicznych. Organy administracji publicznej w zlecaniu zadań nadużywają jednocześnie ustawowego trybu wspierania, ograniczając do minimum tryb powierzania zadań publicznych. W trybie powierzania zlecniodawca pokrywa całkowite koszty realizacji zadania, zachowując pełną kontrolę nad sposobem jego wykonania. W trybie wspierania jest mowa o dofinansowaniu działań organizacji, co oznacza, że musi mieć ona własne zasoby na współfinansowanie tych zadań. Teoretycznie organizacje dysponują dużą swobodą w zakresie wyboru sposobu realizacji poszczególnych zadań, ale praktyka pokazuje jednak, że podmioty zlecające (głównie samorządy) wymagają od organizacji wkładu własnego, pozostawiając sobie równocześnie pełną kontrolę nad jej działaniami. Powoduje to sytuację, w której organizacje są de facto zmuszane współfinansować realizację zadań publicznych (dofinansowywać realizację zadań własnych samorządów), co jest odwróconą zasadą pomocniczości i swoistą patologią. Powszechne stosowanie trybu wspierania i wymóg współfinansowania przez organizacje sprawiają, że wiele spośród nich nie jest w stanie stawać do innych konkursów grantowych (np. z funduszy unijnych), gdzie wymagany jest wkład własny. Konieczne są więc zmiany na rzecz budowy równowagi w skali stosowania trybu wspierania i trybu powierzania zadań przez administrację publiczną.

Problemy w zdobywaniu środków przekładają się w dużej mierze na ciągłe borykanie się organizacji z zapewnieniem koniecznej bazy lokalowo-sprzętowej oraz potencjału instytucjonalno-administracyjnego do obsługi prowadzonej działalności. W następstwie braku środków 29% organizacji zmagają się z problemem uzyskania dostępu do odpowiedniego dla ich